

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

เอกสารเกณฑ์การคัดเลือก อสม.ดีเด่น สาขาทันตสุขภาพ

ความหมาย/คำจำกัดความการคัดเลือก อสม. ดีเด่น สาขาทันตสุขภาพ

ส่วนที่ 1 หลักเกณฑ์เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 การประเมินตามหลักเกณฑ์ความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาทันตสุขภาพ

สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

ปี ๒๕๖๐

ความหมาย/คำจำกัดความ

การคัดเลือก อสม.ดีเด่น สาขาทันตสุขภาพ

หมายถึง การกระทำหรือการดำเนินการของ อสม. ในด้านทันตสุขภาพให้แก่ตนเองและประชาชน โดยสามารถ บ่งบอกถึงสาเหตุของโรค ความผิดปกติที่เกิดขึ้นในช่องปากและปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดปัญหาโรคในช่องปากได้ ตระหนักถึงการส่งเสริม ป้องกัน ควบคุม ดูแล ทันตสุขภาพของตนเองและประชาชน โดยมีพฤติกรรมด้านการบริโภคอาหารและใช้ผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพที่เหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วม ผลักดันและสนับสนุนการควบคุมปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อทันตสุขภาพ สามารถจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุของปัญหาและทำให้เกิดความผิดปกติที่ทำให้เกิดโรคในช่องปากได้ เช่น ลดปัจจัยเสี่ยงในการบริโภคอาหารหวาน การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ ฯลฯ ที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อโรคในช่องปาก ทำให้เกิดโรคฟันผุ โรคเหงือกอักเสบ และโรคปริทันต์ สามารถตรวจเฝ้าระวัง ประเมินกลุ่มเสี่ยง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์ทางด้านทันตสุขภาพ โดยมีส่วนผลักดันให้มีผลิตภัณฑ์ทางด้านทันตสุขภาพที่เหมาะสม สามารถให้คำปรึกษา แนะนำ และส่งต่อประชาชนไปรับบริการเพื่อป้องกัน แก้ไข รักษาและฟื้นฟู โรคในช่องปากของประชาชนในชุมชนได้ ทั้งนี้เพื่อการบรรลุซึ่งทันตสุขภาพที่เหมาะสม

หลักการและเหตุผล

กระทรวงสาธารณสุข ได้มีนโยบายที่มุ่งให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง จึงได้นำกลวิธีการสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นกลวิธีหลักในการพัฒนาระบบสาธารณสุข โดยมีการดำเนินงานมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ 2520-พ.ศ 2524) เป็นต้นมา ภายใต้หลักการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเอง ชุมชน ซึ่งมีตัวจักรสำคัญในการดำเนินงานในรูปแบบของอาสาสมัครสุขภาพ (อสม.) ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพและอนามัย ในปีงบประมาณ 2557 รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุข โดยประกาศนโยบาย **ข้อที่ 4.3.4 พัฒนาขีดความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขทุกคนให้เป็นนักจัดการสุขภาพชุมชน ขยายความครอบคลุมไปถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส สนับสนุนอุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็น เพื่อให้สามารถเป็นกำลังสำคัญในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชน พัฒนาแกนนำสุขภาพครอบครัวและการสาธารณสุขมูลฐาน ที่ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพและจัดการปัญหาสุขภาพของตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนและเพื่อให้การสาธารณสุขไทยมีความมั่นคง** และในปี 2558 กระทรวงสาธารณสุข ยังประกาศนโยบายพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้ทุกคนบนแผ่นดินไทยสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง โดยใช้ทรัพยากรสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบที่ยั่งยืน สร้างเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชากรไทยตลอดช่วงชีวิต โดยจัดการความเสี่ยงหลักทางสุขภาพตามกลุ่มวัย นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรสุขภาพ ให้สามารถทำงานได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ ประกอบกับที่ผ่านมา กระทรวงสาธารณสุข ได้ให้ความสำคัญและยอมรับ อสม.ว่าเป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในชุมชน สามารถช่วยเหลือ ผลักดัน ส่งเสริม ให้ประชาชนในชุมชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพไปในทางที่ดีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสุขภาพช่องปาก ซึ่งมีผลต่อสุขภาพองค์รวม อีกทั้ง อสม. ที่ปฏิบัติงานต่างทำงานด้วยความเสียสละ ทั้งร่างกาย แรงใจ เวลา และทุนทรัพย์เพื่อรับใช้สังคมอย่างแท้จริง

ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข จึงเห็นควรส่งเสริมและยกระดับ อาสาสมัครสาธารณสุข ที่มีความสามารถตามภารกิจที่เป็นนโยบายสำคัญของประเทศด้วยองค์ความรู้และทักษะที่เป็นรูปแบบและวิธีการเดียวกัน และได้รับการพัฒนาผ่านการอบรมจากหลักสูตร อสม. เชี่ยวชาญ สาขาทันตสุขภาพ ให้สามารถดูแลทันตสุขภาพของประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ให้ได้รับการยกระดับเป็น อสม.ดีเด่น ระดับประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจให้ อสม. ที่มีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็ง เสียสละทำงานในพื้นที่ต่างๆ ได้เกิดความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติงานของตนเอง ให้ได้รับการเชิดชูเกียรติเป็น อสม.ดีเด่น สาขาทันตสุขภาพ

ส่วนที่ 1 หลักเกณฑ์เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัว

ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

(100 คะแนน)

1. การครองตน การเป็นผู้มีสุขภาพดี มีพฤติกรรมสุขภาพเป็นแบบอย่างที่ดี มีครอบครัวอบอุ่น ครอบครัวมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีมนุษยสัมพันธ์และสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เสียสละ เพื่อส่วนรวมและขยันหมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (30 คะแนน)

2. การครองคน เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมสุขภาพและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของชุมชนโดยชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา มีความสามารถในการประสานงาน เพื่อนบ้านให้การยอมรับและยึดหลักการประชาธิปไตย (30 คะแนน)

3. การครองงาน เป็นผู้มีความสามารถในการจัดทำแผนสุขภาพตำบล หมู่บ้านผ่านเกณฑ์หมู่บ้านจัดการสุขภาพ เป็นผู้ริเริ่มมาตรการทางสังคมที่จะขจัดหรือลดปัญหาทางสุขภาพ สามารถนำศักยภาพชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ มีทักษะในการพัฒนาชุมชนแบบผสมผสาน โดยสร้างและบริหารเครือข่าย การจัดการทุน เพื่อสนับสนุนงานสุขภาพชุมชน และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของชุมชน (40 คะแนน)

แบบประเมินตามเกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครสาธารณสุขดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช 2559

ส่วนที่ 1 หลักเกณฑ์เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของ อสม. (100 คะแนน)

เกณฑ์	แนวทางการให้คะแนน	
การครองตน (30 คะแนน) 1. การเป็นผู้มีสุขภาพดี (5 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	มีการปฏิบัติในการส่งเสริมดูแลตนเองให้มีสุขภาพดี เช่น มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอ บริโภคอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ
	2	เมื่อมีการเจ็บป่วยสามารถจัดการดูแลสุขภาพตนเองที่ถูกต้อง เหมาะสม
	3	ได้รับการตรวจสุขภาพ (ตรวจขั้นพื้นฐานโดยสถานบริการสาธารณสุขหรือสถานพยาบาลอื่น หรือตรวจตามโปรแกรม จะต้องมีส่วนบันทึก/หนังสือรับรองการตรวจสุขภาพมาแสดง)
4	มีสุขภาพแข็งแรงทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ตลอดจนมีการจัดการส่งเสริม ดูแลสุขภาพตนเองให้มีสุขภาพดี	

เกณฑ์	แนวทางการให้คะแนน	
2. การเป็นแบบอย่างที่ดี (5 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	ไม่เป็นผู้ติดสารเสพติด อาทิ การดื่มสุรา สูบบุหรี่
	2	เป็นผู้มีดัชนีมวลกายปกติ ตามมาตรฐานคนไทย
	3	มีการจัดการสภาวะแวดล้อมของบ้านเรือนให้สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ
	4	มีพฤติกรรมด้านสุขภาพและด้านสังคมที่ดีและเป็นแบบอย่างให้คนในชุมชน เช่น การปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ
	5	มีการส่งเสริมให้คนในครอบครัวดูแลสุขภาพตนเองที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ
...		
3. การพัฒนาตนเอง (5 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	มีการใฝ่รู้ ด้วยการแสวงหาความรู้หรือให้ได้มาซึ่งความรู้จากแหล่งอื่นที่นอกเหนือจากหรือมากกว่า การที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสุมาบอก
	2	นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน (จงยกตัวอย่างประกอบ)
	3	มีการจัดการความรู้ของตนเอง มีการบันทึก รวบรวมและเผยแพร่ (ดูหลักฐาน)
	4	มีการสร้างความรู้หรือนวัตกรรมในการดำเนินงาน
	5	สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการหรือประสบการณ์ (ได้ทำเอง ตกผลึกเป็นภูมิปัญญาหรือวิธีทำงาน) ด้านสร้างสุขภาพ การเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้นและการนำความรู้ดังกล่าวไปปฏิบัติ
...		
4. ครอบครัวอบอุ่น (5 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	มีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เช่น กินข้าวร่วมกัน มีการร่วมประกอบศาสนกิจ
	2	ไม่มีความรุนแรงในครอบครัว
	3	สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลืองานบ้านสม่ำเสมอ
	4	คนในครอบครัวเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน
...		

เกณฑ์	แนวทางการให้คะแนน	
5 มนุษย์สัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดี (5 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	มีความเต็มใจในการบริการและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทั้งในการทำงานและการดำรงชีพ
	2	มีสัจจะเชื่อถือได้ ทั้งในการทำงานและดำรงชีพ ตลอดจนสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว องค์กรและชุมชน
	3	ยึดมั่นในหลักการทั้งในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและดำรงชีพ ตลอดจนเข้าใจและให้บริการหรือความช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง (มีการทำงานเป็นทีม)
	4	มีการให้บริการที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ยั่งยืนแก่บุคคลอื่น รวมทั้งสร้างความไว้วางใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง
	5	เป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลอื่นๆ ในลักษณะต่างๆ เช่น เป็นที่ปรึกษาในเรื่องต่างๆ ให้กับบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้านและคนในชุมชนได้
...		
6. ครอบครัวมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็น อสม. และการเสียสละเพื่อส่วนรวม (5 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	ครอบครัวสนับสนุนและมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็น อสม. และการเสียสละ
	2	มีหลักฐานการไม่ขัดขวางการทำงานอาสาสมัครของครอบครัว
	3	สมาชิกส่วนใหญ่ของครอบครัวมีส่วนร่วมดำเนินงานของ อสม.
	4	สมาชิกส่วนใหญ่ของครอบครัวมีความภาคภูมิใจในงานอาสาสมัคร
	5	สมาชิกในครอบครัวทำงานอาสาสมัคร
...		
การครองคน (30 คะแนน) 1. เป็นแกนนำจัดกิจกรรมสุขภาพและแก้ไขปัญหাসาธารณสุขของชุมชน (5 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	เป็นแกนนำจัดกิจกรรมสุขภาพและแก้ไขปัญหাসาธารณสุขของชุมชน
	2	สามารถชักชวนเพื่อนร่วมงาน ประชาชน ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน
	3	ได้รับความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานและชุมชน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ
	4	ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหและพัฒนาาร่วมกัน
	5	สามารถนำทีมปฏิบัติการกิจให้เกิดผลสำเร็จ
...		

เกณฑ์	แนวทางการให้คะแนน	
2 กระบวนการในการสร้างศรัทธา ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุขเพื่อนบ้านให้การยอมรับ เชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น กระตือรือร้น และเสียสละ (10 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน
	2	ลงมือปฏิบัติ ร่วมกิจกรรมพัฒนาในทุกกิจกรรม จนเกิดผลสัมฤทธิ์
	3	เพื่อนบ้านส่วนใหญ่ให้การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
	4	ได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ จากกลุ่ม / องค์กรต่างๆ
	5	มีการดำเนินกิจกรรมสุขภาพภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ความเป็นประชาธิปไตย (5 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามหลักประชาธิปไตยทุกครั้ง
	2	รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการจัดกิจกรรม
	3	วางตัวเป็นกลางในกรณีที่มีความขัดแย้งทางความคิด
	4	มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
	5	ส่งเสริม สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. การประสานงาน (10 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	มีมนุษยสัมพันธ์ในการประสานงานกับองค์กรต่างๆ
	2	มีความสามารถในการประสานเครือข่ายทั้งในและนอกองค์กร
	3	มีทักษะและกระบวนการในการสื่อสารที่ดี
	4	มีความสามารถในการประสานแหล่งทุนต่างๆ เพื่อดำเนินการด้านสุขภาพ
	5	จิตอาสา/ประนีประนอม

เกณฑ์	แนวทางการให้คะแนน	
การครองงาน (40 คะแนน)	ข้อ	เกณฑ์การพิจารณา
	1	มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนสุขภาพชุมชน/แผนสุขภาพตำบล
	2	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหมู่บ้านผ่านเกณฑ์หมู่บ้านจัดการสุขภาพ
	3	ริเริ่มมาตรการทางสังคมที่จะขจัดหรือลดปัญหาทางสุขภาพ
	4	มีความสามารถและทักษะในการนำศักยภาพชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาของชุมชน
	5	การขยายบทบาทของการเป็นผู้นำ การสร้างและการบริหารเครือข่าย
	6	มีความสามารถในการจัดการทุน เพื่อสนับสนุนงานสุขภาพในชุมชน
	7	มีผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคม

ส่วนที่ 2 การประเมินตามหลักเกณฑ์ความรู้ความสามารถ

เฉพาะสาขาทันตสุขภาพ 100 คะแนน

1. ความรู้ที่จำเป็น การพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาตนเองในสาขาที่คัดเลือก (10 คะแนน)
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือ ✗ หน้าข้อความต่อไปนี้ (ข้อละ 0.5 คะแนน)

- 1.โรคฟันผุส่งผลกระทบต่อภาวะโภชนาการ ทำให้เด็กมีน้ำหนักตัวและส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ได้
- 2.เชื้อโรคที่ทำให้เกิดฟันผุสามารถส่งผ่านจากผู้เลี้ยงดูไปสู่เด็กเล็กผ่านทางน้ำลาย โดยการใช้ช้อน หรือ ถ้วยน้ำร่วมกันได้
- 3.การประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดฟันผุในเด็กเล็กที่ดีที่สุด คือการดูจากคราบจุลินทรีย์ และรอยขาวขุ่นบนตัวฟัน
- 4.เด็กอายุ 2-3ปี สามารถแปรงฟันเองได้แล้ว พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องช่วยดูแล ควรปล่อยให้เด็กแปรงฟันเอง
- 5.การแปรงฟันให้เด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ควรใช้ยาสีฟันมากเท่าที่เด็กและผู้ปกครองพอใจ
- 6.แปรงสีฟันที่ได้มาตรฐานกรมอนามัย คือ มีขนแปรงอ่อนนุ่ม ด้ามแปรงจับถนัดมือ และขนาดเหมาะสมกับช่องปากหรืออายุของเด็ก
- 7.ในการแปรงฟันแต่ละครั้งควรแปรงฟันให้สะอาดทั่วทั้งปากด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์
- 8.เวลาแปรงฟันแล้วมีเลือดออกเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไปกับคนที่มีเหงือกปกติ
- 9.การแปรงฟันอย่างถูกวิธีตามหลัก 2x2x2 คือแปรงวันละ 2 ครั้ง นาน 2 นาที แปรงเช้าและก่อนนอน
- 10.ตรวจฟันด้วยตนเองทำได้โดยอ้าปากกว้างหน้ากระจกให้เห็นทั้งฟันและเหงือกแต่ยุ่งยากให้หมอตระวจ ดีกว่า
- 11.การรักษาเหงือกอักเสบทำได้โดยการขูดหินน้ำลายและดูแลรักษาความสะอาดโดยการแปรงฟัน ร่วมกับการใช้ไหมขัดฟันเป็นประจำ
- 12.อาหารที่หวานเหนียวติดฟัน ยิ่งกินมากและบ่อยเท่าไรจะทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุมากขึ้น
- 13.โรคฟันผุ โรคปริทันต์ เป็นสาเหตุทำให้เกิดการติดเชื้อในร่างกายได้
- 14. ฟันที่สึกบริเวณคอฟัน เกิดมาจากการแปรงฟันที่ใช้แรงในการแปรงมากเกินไป หรือการถูแปรงสีฟันไปมาในแนวนอน ทำให้เคลือบฟันบริเวณคอฟันสึกได้
- 15. การเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน ไม่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพช่องปาก
- 16.รากฟันผุในผู้สูงอายุ เกิดจากการมีคราบจุลินทรีย์ตกค้างบริเวณที่มีเหงือกกร่น และผู้สูงอายุใช้มือทำความสะอาดฟันได้ไม่ดีเพียงพอ จึงเกิดการผุบริเวณคอฟันที่มีเหงือกกร่นได้
- 17.ผู้สูงอายุที่มีปากแห้ง ช่วยเหลือได้โดย ให้ผู้สูงอายุจิบน้ำเยาะๆ หรือ อมน้ำแข็งก้อนเล็กๆ บ่อยๆ จะทำให้ปากชุ่มชื้น และงดเว้นอาหารที่ทำให้ปากแห้ง เช่น กาแฟ ชา อาหารรสจัด เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

- 18. ผู้สูงอายุที่ใส่ฟันเทียมชนิดถอดได้ ควรให้ถอดฟันเทียมล้างทำความสะอาดหลังรับประทานอาหาร และถอดฟันเทียมแช่น้ำ ในขณะที่นอนหลับ
- 19. ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดมะเร็งช่องปาก ได้แก่ การสูบบุหรี่ การเคี้ยวยาสูบ เคี้ยวหมาก อมเมี่ยง หนัวยาคู ต้มแอลกอฮอล์ การมีสุขภาพช่องปากไม่ดี มีการระคายเคือง มีฟันปลอมไม่ถูกสุขลักษณะ
- 20. น้ำบริโภคที่มีปริมาณฟลูออไรด์สูง อาจทำให้เกิดฟันตกกระได้

คำเฉลย

1. (✓) 2. (✓) 3. (✓) 4. (✗) 5. (✗) 6. (✓) 7. (✓) 8. (✗) 9. (✗) 10. (✗)
 11. (✓) 12. (✓) 13. (✓) 14. (✓) 15. (✗) 16. (✓) 17. (✓) 18. (✓) 19. (✓) 20. (✓)

2. การปฏิบัติตัวของ อสม.ในสาขาที่คัดเลือก (10คะแนน)

2.1 การปฏิบัติตัวเพื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากสำหรับตนเอง (6 คะแนน)

- ตรวจสอบสุขภาพช่องปากอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (0.5 คะแนน)
 - ไม่ได้ตรวจ
 - ตรวจ ระบุปีละ.....ครั้ง
- แปรงฟันถูกต้องตามหลัก 2x2x2 (แปรงวันละ2ครั้ง นาน 2 นาที ไม่กินหลังแปรง 2 ชั่วโมง) (0.5 คะแนน)
 - แปรงไม่ถูกต้อง
 - แปรงถูกต้อง
- ใช้ไหมขัดฟันเป็นประจำอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง สาธิตการใช้ (1 คะแนน)
 - ไม่ได้ใช้
 - ใช้
- มีพฤติกรรมบริโภคเหมาะสม (ลดหวาน มัน เค็ม ไม่กินลูกอม ขนมกรุบกรอบ) (0.5 คะแนน)
 - ไม่เหมาะสม
 - เหมาะสม
- ไม่กินเหล้า สูบบุหรี่ หรือกินหมาก (0.5 คะแนน)
 - ไม่เหมาะสม ยังกิน
 - เหมาะสม ไม่กิน
- มีอนามัยในช่องปากดี (ฟันผุได้รับการบูรณะหรือใส่ฟันทดแทน และมีฟันสะอาด(3 คะแนน)
 - มีฟันผุ/ยังไม่มีกรใส่ฟันทดแทน
 - ไม่พบปัญหา
 - มีเหงือกอักเสบ
 - ไม่พบปัญหา
 - ฟันไม่สะอาด
 - ฟันสะอาด

2.2 กิจกรรมในครอบครัวเพื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปาก (4 คะแนน)

- ดูแลบุตรหลานและคนในครอบครัวให้มีสุขภาพช่องปากดี
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการ ระบุ.....
- จัดการสิ่งแวดล้อมในบ้านให้ปลอดภัยจากอาหารเสี่ยงต่อฟันผุ
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการ ระบุ.....
- สนับสนุนให้คนในครอบครัวได้บริโภคผักและผลไม้ทุกวัน
 - ไม่ได้ดำเนินการ
 - ดำเนินการ ระบุ.....
- คนในครอบครัวมีส่วนร่วมช่วยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในชุมชน
 - ไม่มี
 - มี ระบุ.....

3. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เชิงเทคนิคและการบริหารจัดการของ อสม.(10 คะแนน)

3.1 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและการสาธิต (5 คะแนน)

ความสามารถในถ่ายทอดความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และการสาธิต	การอธิบาย			การสาธิต		
	ไม่ได้ (0)	ได้บ้าง (0.25)	ได้ ถูกต้อง (0.5)	ทำ ไม่ได้(0)	ทำได้บ้าง (0.25)	ทำได้ ถูกต้อง (0.5)
1.การแปรงฟันในเด็กเล็กแบบลงมือปฏิบัติจริง ให้แก่ผู้ปกครองได้(1)						
2.การแปรงฟันที่ถูกวิธีให้แก่ประชาชนได้(1)						
3.การใช้ไหมขัดฟันได้ถูกต้อง(1)						
4.ตรวจฟันด้วยตนเองได้ถูกต้อง(1)						
5.ให้คำแนะนำ วิธีการทำความสะอาดช่องปาก ให้กับผู้ดูแลกลุ่มผู้ป่วยที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ(1)						

3.2 ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมถ่ายทอดที่นำไปสู่ผลดีต่อสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม

(5คะแนน)

การดำเนินกิจกรรมถ่ายทอด	การดำเนินการ			ระบุกิจกรรมที่ทำ
	ไม่ได้ดำเนินการ (0)	ดำเนินการ บ้าง(0.5)	ดำเนินการ (1)	
1.ส่งผลให้ผูมีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมกันดำเนินการ เฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาทันตสุขภาพ (1)				
2. ส่งผลให้ชุมชนผลักดันข้อตกลง/วิธีการด้าน ทันตสุขภาพให้เกิดเป็นมาตรการทางสังคม(1)				

3. ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น / องค์กรชุมชน เห็นความสำคัญของการส่งเสริมทัศนตสุขภาพประชาชนในพื้นที่และให้การสนับสนุน (1)				
4. ส่งผลให้เกิดรูปแบบการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับพื้นที่ / สถานการณ์ / ปัญหาและขยายผลสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน(1)				
5. จัดทำแฟ้มเอกสาร/ข้อมูลทางวิชาการ/สื่อเชื่อมโยงกับสถานการณ์ในพื้นที่เพื่อการถ่ายทอดและแผนการถ่ายทอด (1)				

4. ความสามารถในการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ (20 คะแนน)

4.1 มีแผนแบบบูรณาการ

ไม่มี มี ระบุ.....

- สามารถระบุปัญหาทัศนสุขภาพได้ชัดเจน ได้แก่ ชนิดของปัญหา ของแต่ละกลุ่มอายุ
- มีการจัดทำแนวทางการดูแลร่วมกันกับ ผู้ปกครอง และ แกนนำชุมชน

4.2 มีกระบวนการจัดระบบเพื่อดำเนินการตามแผน

- มีการทำงานร่วมกับ อสม. กลุ่มเป้าหมาย ตามแผนที่ได้ดำเนินการไว้
- ใช้ทุนเดิม ทุนทางสังคมในการทำงาน เช่น งบประมาณ ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- ทำงานอย่างมีความรู้พื้นฐานทางทัศนสุขภาพที่จำเป็น
- ทำงานเชื่อมโยงเป็นระบบกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและ อปท.

4.3 มีศักยภาพในการถ่ายทอดบทเรียนการทำงานกับพื้นที่อื่นๆ โดยทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับพื้นที่อื่นๆ

ไม่มี มี ระบุ.....

4.4 มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นการทำงานทัศนสุขภาพที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง สามารถนำเสนอได้ พร้อมระบุ หลักฐานที่ชัดเจน เช่น มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ เคยได้รับรางวัล เป็นต้น

ไม่มี มี ระบุ.....

5. กิจกรรมของ อสม.เกี่ยวกับสาขาที่เข้ารับการศึกษา (20 คะแนน)

5.1 มีกิจกรรมเป็นรูปธรรม วัตถุประสงค์ จำแนกและกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างชัดเจน เอกสารอ้างอิงที่เป็นรูปธรรม (2 คะแนน)

ไม่มี มี ระบุ

5.2 ระบุกิจกรรมในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพฤติกรรมทันตสุขภาพของประชาชนในชุมชน

(1 คะแนน)

ไม่มี มี ระบุ

5.3 ระบุกิจกรรมหรือวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับพฤติกรรมของประชาชนและสร้างจิตสำนึก ของประชาชนและชุมชน ที่มีผลต่อทันตสุขภาพ (2 คะแนน)

ไม่มี มี ระบุ

5.4 กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมและสร้างกิจกรรมที่เอื้อต่อการมีทันตสุขภาพที่ดีเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน (1 คะแนน)

ไม่มี มี ระบุ

5.5 กิจกรรมที่ อสม.ทำ มีการประสานงาน/การดำเนินกิจกรรมร่วมกับองค์กรอื่นๆ(2 คะแนน)

ไม่มี มี ระบุ

5.6 กิจกรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนให้มีทันตสุขภาพดี (2 คะแนน)

ไม่เปลี่ยน เปลี่ยนพฤติกรรมได้ ระบุ

5.7 กิจกรรมมีความครอบคลุมทุกกลุ่มหรือไม่ (2 คะแนน)

ไม่มี มี ระบุ

5.8 ติดตามช่วยเหลือให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์สาเหตุ แก้ไขปัญหาที่สาเหตุ (1 คะแนน)

ไม่มี มี ระบุ

5.9 ประเมินผล แล้วขยายผลการดำเนินงาน (4 คะแนน)

ไม่มี ประเมินผล แต่ไม่ได้ขยายผลการดำเนินงาน (2 คะแนน)
 ประเมินผล และขยายผลการดำเนินงาน (4คะแนน)ระบุ.....

5.10 บันทึกผลงานเป็นรูปธรรมครอบคลุมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย (3 คะแนน)

ไม่มี มี ระบุ

6. ผลงาน ความสำเร็จ และสิ่งที่ภาคภูมิใจในสาขาที่เข้ารับการศึกษา (30 คะแนน)

6.1 ปัญหาสุขภาพช่องปากที่ดำเนินการสำเร็จ ระบุสาเหตุและจัดการสาเหตุแห่งปัญหาได้บรรลุผล ยกตัวอย่างให้ชัดเจนอย่างน้อย 1 กิจกรรม

○ ที่มาของปัญหาอ้างอิงข้อมูลและสถานการณ์

○ การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยให้ระบุบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

○ ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

ผลงานการแก้ไขปัญหา ใน 3 ด้านเป็นอย่างน้อย ได้แก่

○ การแก้ไขปัญหาของชุมชนและการเฝ้าระวังชุมชน

ไม่มี

มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

○ การแก้ไขปัญหาด้านโรคในช่องปาก ด้วยการไม่เพิ่มหรือลดจำนวนผู้เป็นโรคในช่องปาก

ไม่มี

มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

○ การแก้ไขปัญหาในกลุ่มเสี่ยง

ไม่มี

มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

○ การสร้างระบบข้อมูล เพื่อการเฝ้าระวังชุมชน

ไม่มี

มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

6.2 ชาวบ้านดำเนินงานต่อเนื่อง

○ การดำรงความยั่งยืนของกิจกรรม

○ แผนงาน / โครงการที่จะดำเนินงานต่อไปในงานส่งเสริมทันตสุขภาพ

6.3 นวัตกรรมจากการจัดการแก้ไขปัญหาโรคในช่องปาก

ไม่มี

มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

6.4 ระบบส่งต่อเพื่อพัฒนาหรือการสร้างโอกาสการทำกิจกรรมต่อยอด / เพื่อการรักษาโรคในช่องปาก

ไม่มี

มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

ติดต่อสอบถาม รายละเอียด เพิ่มเติม ได้ที่

คุณเชมณัฐ เชื้อชัยทัศน์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

02-5904208-9

09-5119-6226